

ONTWERP VAN MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Samenvatting

De voorliggende overeenkomst is een traditionele algemene kaderovereenkomst die drie aspecten behelst, met name het politieke, het economische en de samenwerking in verschillende andere domeinen.

Deze kaderovereenkomst tussen de EU en Australië dient de nieuwe juridische basis te worden van de relaties tussen de verschillende partijen.

Dit ontwerp van instemmingsdecreet kadert in de strategische doelstelling "Vlaanderen maakt deel uit van een slagkrachtige EU" uit de beleidsnota Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking.

2. Situering

2.1. De relaties tussen de Europese Unie, Vlaanderen en Australië

De Europese Unie

Australië heeft nauwe en sterke historische en traditionele banden met Europa. De Australische bevolking bestaat naast de Aboriginals vooral uit Europese inwijkelingen.

De EU en Australië hebben een jarenlange coöperatieve relatie in diverse gebieden ontwikkeld op basis van hun gezamenlijke verklaring van 1997 over de betrekkingen en van een aantal bilaterale sectorale overeenkomsten. Het kader van het EU-Australië partnerschap van 29 oktober 2008 vormt een solide basis voor de bilaterale betrekkingen. Het partnerschapskader is een actie-georiënteerd document met de nadruk op de praktische samenwerking.

Australië is een belangrijke economische en commerciële partner voor de EU. Australië was in 2016 de 3de grootste handelspartner (na China en Japan) voor de EU. De EU-goederenexport naar Australië omvat voornamelijk voertuigen en machines, maar er is ook een handelsoverschot in de agrovoedingssector. De Australische export naar de EU omvat vooral mineralen en landbouwproducten.

Op 15 november 2015 verklaarden de leiders van de EU en Australië zich akkoord om de werkzaamheden aan te vatten met het oog op het opstarten van onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord. De besprekingen over de ontwerpmandaten voor de opening van de onderhandelingen met Australië en Nieuw-Zeeland over vrijhandel werden intussen opgestart.

Vlaanderen

Tijdens de Eerste Wereldoorlog vochten meer dan 300.000 Australiërs mee met de geallieerde troepen. Van de 60.000 gesneuvelden liggen er tussen 12.000 en 15.000 begraven in België. Twee derden hebben een geïdentificeerd graf in de omgeving van Ieper. De namen van andere slachtoffers staan op de Ieperse Menenpoort. Het aantal omgekomen Australiërs is het hoogste van alle troepen van het Britse Gemenebest. In Australië heeft de herdenking van de Eerste Wereldoorlog een breed draagvlak. Het nationalisme werd er tijdens de Slag om Passendale aangewakkerd. Dit alles heeft geleid tot de natievorming. Australiërs gaan er nog steeds vanuit dat hun nationaal bewustzijn voortkomt uit de Eerste Wereldoorlog. De helden die hiervoor gezorgd hebben liggen in Vlaanderen begraven. Dit is een belangrijke factor bij het herdenken van de Eerste Wereldoorlog en bij de herinnering aan Vlaanderen.

Ook in de Tweede Wereldoorlog vochten ongeveer een miljoen Australiërs. Zowel mannen als vrouwen leverden strijd tegen Duitsland en Italië in Europa, het Middellandse Zeegebied en Noord-Afrika, enerzijds, en tegen Japan in Zuidoost-Azië en het gebied van de Stille Oceaan, anderzijds.

Vlaanderen heeft op 22 april 2009 een overeenkomst gesloten met Australië inzake samenwerking op het vlak van de gezamenlijke geschiedenis van de Wereldoorlogen van de twintigste eeuw.

Op het vlak van buitenlandse handel bekleedde Australië in 2016 de 30^e plaats op de lijst van Vlaamse exportbestemmingen met een totale uitvoer van ongeveer 1,54 miljard euro. De Vlaamse import uit Australië bedroeg in 2016 ongeveer 605,9 miljoen euro, wat goed was voor een 48^e plaats.

2.2. Schets van het partnerland

Algemeen

Australië, officieel het Gemenebest Australië (*Commonwealth of Australia*), bestaat uit het Australische vasteland en een groot aantal eilanden in de Indische en Grote Oceaan, waarvan Tasmanië het grootste is. Het ligt ten noordwesten van Nieuw-Zeeland en ten zuiden van Indonesië, Oost-Timor en Papoea-Nieuw-Guinea.

Het Gemenebest Australië werd in 1901 onafhankelijk van het Verenigd Koninkrijk, maar bleef een constitutionele monarchie met de Britse vorst of vorstin als staatshoofd. Daarnaast is Australië ook een federale staat en een parlementaire democratie. Koningin Elizabeth II is het staatshoofd. Zij wordt vertegenwoordigd door de gouverneur-generaal van Australië, die door de Kroon wordt aangesteld op advies van de Australische eerste minister. De huidige eerste minister is Malcolm Turnbull.

Economische gegevens

Australië beschikt over de 13de grootste economie ter wereld. Australië blijft immers systematisch in de hoogste regionen van de OESO-lijst van de sterkst ontwikkelde economieën. Het heeft een vrijemarkteconomie, die wordt gedomineerd door de dienstensector. Verder is Australië de vierde grootste producent en de grootste exporteur van steenkool ter wereld. Over een paar jaar is Australië de grootste aardgasproducent ter wereld.

Buitenlands beleid

Australië is lid van de Verenigde Naties, de G20, het Gemenebest van Naties, de OESO en de WTO. Daarnaast is Australië partner in het TPP (het Trans-Pacific Partnership), een vrijhandelsakkoord onderhandeld tussen de NAFTA-landen (VS, Canada en Mexico) en 9 andere landen rond de Stille Oceaan. Hoewel de Amerikaanse president een executive order tekende waarmee de VS zich terugtrok uit het TPP-akkoord, worden diplomatieke demarches ondernomen om toch door te gaan met dit verdrag met 11 staten waarbij enkel technische aanpassingen zouden worden doorgevoerd. Het behoudt het zijn waarde aangezien belangrijke landen overeenstemming konden vinden in regels over de internationale handel.

3. Inhoud

De voorliggende overeenkomst is een traditionele algemene kaderovereenkomst die drie traditionele aspecten behelst, met name het politieke, het economische en de samenwerking in verschillende andere domeinen. Deze kaderovereenkomst tussen de EU en Australië dient de nieuwe juridische basis te worden van de relaties tussen de verschillende partijen.

Deze kaderovereenkomst zorgt voor een sterke basis voor de verdere ontwikkeling van onder meer de samenwerking op het vlak van het buitenlands en veiligheidsbeleid, duurzame ontwikkeling, hulpverlening, economische en handelskwesties, justitie, onderzoek en innovatie, onderwijs en cultuur en mondiale uitdagingen.

De voorliggende overeenkomst volgt in belangrijke mate de inhoud van de kaderakkoorden die met gelijkaardige partners werden afgesloten, met name Zuid-Korea, Canada en Nieuw-Zeeland. Het kaderakkoord tussen de EU en Zuid-Korea is in werking getreden op 1 juni 2014. De akkoorden met Canada en Nieuw-Zeeland werden reeds ondertekend. Met Japan lopen de onderhandelingen over een gelijkaardig akkoord nog.

4.Procedureverloop

4.1. Totstandkoming

In 2008 sloot de EU een niet-bindend partnerschapskader met Australië. Dit kader werd in 2009 geüpdatet. De voorliggende kaderovereenkomst zal het partnerschapskader van 2008, zoals herzien in 2009, actualiseren en vervangen.

In het kader van de post-Lissabonstrategie was een verdere verbetering van de relatie tussen de EU en Australië wenselijk. Australië toonde interesse in het aangaan van een juridisch bindende relatie met de EU in de vorm van een kaderovereenkomst.

Op 31 oktober 2011 gingen de onderhandelingen van start. Een ontwerp van kaderovereenkomst werd geparafeerd op 5 maart 2015 in Canberra.

4.2. Gemengd karakter en ondertekening

Tijdens zijn vergadering d.d. 8 mei 2015 legde de Werkgroep gemengde verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), het gemengde karakter van de overeenkomst vast. Zowel de federale overheid als de gewesten, de gemeenschappen, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest oefenen hun bevoegdheden uit. In zijn brief van 21 september 2015 deelde de voorzitter van de ICBB aan de minister-president van de Vlaamse Regering mee dat geen enkel bezwaar werd geformuleerd, zodat het verslag definitief is goedgekeurd.

De WGV besliste ook de overeenkomst te laten ondertekenen volgens formule 3 van de ICBB, dit wil zeggen één enkele handtekening in naam van het Koninkrijk België, doch met vermelding van al de betrokken overheden onder de handtekening. Dit is de gebruikelijke formule voor de ondertekening door België van verdragen tussen de EU en derde landen.

4.3. Advies van de Raad van State, afdeling Wetgeving

(p.m.)

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

In de preambule wordt onder meer gewezen op de nauwe historische, politieke economische en culturele banden tussen de EU en Australië, en de wil om de samenwerking te verdiepen op grond van gemeenschappelijke waarden en tot wederzijds voordeel.

Titel I – Doel en grondslag van de overeenkomst (artikelen 1 en 2)

In deze titel worden de algemene principes en het doel van de samenwerking opgesomd.

Deze overeenkomst heeft tot doel een versterkt partnerschap tussen de partijen op te bouwen, een kader te voorzien om de samenwerking te faciliteren en te stimuleren op gebieden van wederzijds belang en de samenwerking te bevorderen met het oog op het ontwikkelen van oplossingen voor regionale en mondiale uitdagingen (artikel 1).

Respect voor de democratische beginselen, de mensenrechten, de fundamentele vrijheden en de rechtsstaat vormen een essentieel element van deze overeenkomst. De partijen bevestigen hun verbintenis om duurzame ontwikkeling te bevorderen, samen te werken om het hoofd te bieden aan de gevolgen van de klimaatverandering en de globalisering, en bij te dragen tot het halen van de ontwikkelingsdoelstellingen. De uitvoering van deze overeenkomst berust op de beginselen van dialoog, wederzijds respect, gelijkwaardig partnerschap, consensus en eerbiediging van het internationaal recht.

Titel II – Politieke dialoog en samenwerking inzake buitenlands beleid en veiligheidskwesties (artikelen 3 – 11)

Artikel 3 beschrijft het doel van de politieke dialoog en de manier waarop die dialoog wordt gevoerd.

De partijen delen een engagement van het bevorderen van de essentiële beginselen met betrekking tot democratische waarden, mensenrechten en de rechtsstaat en zullen samenwerken aan en coördineren waar nodig bij de praktische bevordering van deze beginselen (artikel 4).

In deze titel gaat ook aandacht naar crisisbeheersing (artikel 5), de strijd tegen de verspreiding van massavernietigingswapens en de overbrengingsmiddelen daarvan (artikel 6), het illegaal produceren en verhandelen van handvuurwapens en lichte wapens en andere conventionele wapens (artikel 7), de ernstige misdaden waarmee de internationale gemeenschap wordt geconfronteerd en het Internationaal Strafhof (artikel 8) en de samenwerking in de strijd tegen terrorisme (artikel 9).

De partijen zullen standpunten uitwisselen en samenwerken in regionale en internationale fora en organisaties (artikel 10). Verder erkennen de partijen het belang van samenwerking en de uitwisseling van ideeën over internationale veiligheid en cyberspace (artikel 11).

Titel III – Samenwerking inzake mondiale ontwikkeling en humanitaire hulp (artikelen 12 en 13)

De partijen herbevestigen hun verbintenis om bij te dragen aan een duurzame economische groei en armoedebestrijding, het versterken van de samenwerking inzake internationale ontwikkeling, en de bevordering van de doeltreffendheid van hulp en ontwikkeling, met een bijzondere aandacht voor implementatie op nationaal niveau. Verder beschrijft dit artikel hoe in dit domein kan worden samengewerkt (artikel 12).

Artikel 13 beschrijft de samenwerking op het gebied van de humanitaire hulp.

Titel IV – Samenwerking inzake economische en handelsaangelegenheden (artikelen 14 – 31)

Deze titel heeft aandacht voor de dialoog inzake het economisch beleid. De partijen handhaven de dialoog en stimuleren de uitwisseling van informatie en ervaringen over de macro-economische beleidsmaatregelen en tendensen (artikel 14). De partijen bevorderen de ontwikkeling en de diversificatie van hun onderlinge handel en investeringen. Zij streven naar het bevorderen van de bilaterale handels- en investeringsstromen door het opheffen van handelsbelemmeringen, meer bepaald door het wegnemen van niet-tarifaire belemmeringen en door maatregelen te treffen voor een betere transparantie en naar de ontwikkeling van het multilaterale handelssysteem (artikel 15).

De samenwerking heeft betrekking op investeringen (artikel 16), overheidsopdrachten (artikel 17), technische handelsbelemmeringen (artikel 18), sanitaire en fytosanitaire kwesties en dierenwelzijn (artikel 19), de samenwerking op douanegebied (artikel 20), de bescherming van intellectuele eigendomsrechten (artikel 21), mededingingsbeleid (artikel 22), diensten (artikel 23), financiële diensten (artikel 24), belastingen (artikel 25), transparantie (artikel 26), grondstoffen (artikel 27), de samenwerking tussen bedrijven (artikel 29), het maatschappelijk middenveld (artikel 30) en toerisme (artikel 31)

De partijen bevestigen hun engagement om de ontwikkeling van de internationale handel en investeringen op zodanige wijze te bevorderen dat tot de doelstelling van duurzame ontwikkeling wordt bijgedragen. Zij informeren elkaar over het gevoerde beleid (artikel 28).

Titel V – Samenwerking inzake justitie, vrijheid en veiligheid (artikelen 32 – 40)

Artikelen 32 en 33 behandelen de juridische, justitiële en gerechtelijke samenwerking en de samenwerking inzake rechtshandhaving. Specifieke aandacht wordt gegeven aan de samenwerking op het gebied van de bestrijding van terrorisme, grensoverschrijdende georganiseerde misdaad en corruptie (artikel 34), bij de drugsbestrijding (artikel 35), bij de bestrijding van cybercriminaliteit (artikel 36), bij de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (artikel 37), asiel en migratie (artikel 38), consulaire bescherming (artikel 39) en de bescherming van persoonsgegevens (artikel 40).

Titel VI – Samenwerking op het gebied van onderzoek, innovatie en de informatiemaatschappij (artikelen 41 en 42)

De partijen komen overeen hun samenwerking te versterken op het gebied van wetenschap, onderzoek en innovatie ter ondersteuning van of aanvulling bij de overeenkomst van 23 februari 1994 inzake de wetenschappelijke en technische samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en Australië (artikel 41).

De partijen erkennen het essentiële belang van informatie- en communicatietechnologieën voor de economische en sociale ontwikkeling. De samenwerking richt zich onder meer op de uitwisseling van standpunten over verschillende aspecten van de informatiemaatschappij, over de koppeling en interoperabiliteit van onderzoeksnetwerken, infrastructuur en diensten voor wetenschappelijke gegevens, over de normalisering, certificering en verspreiding van nieuwe informatie- en communicatietechnologieën, over de beveiligingsvraagstukken en over de internationale roamingkosten (artikel 42).

Titel VII – Samenwerking op het gebied van onderwijs en cultuur (artikelen 43 en 44)

De partijen erkennen de belangrijke bijdrage van onderwijs en opleiding tot het scheppen van kwaliteitsbanen en duurzame groei voor de kenniseconomie (artikel 43).

Artikel 44 gaat over de samenwerking op het gebied van cultuur, de audiovisuele sector en de media. De partijen beogen een nauwere samenwerking in de culturele en creatieve sectoren, teneinde onder meer wederzijds begrip en kennis van hun respectieve culturen te bevorderen. Zij streven naar een bevordering van culturele uitwisselingen en gezamenlijke initiatieven en naar samenwerking in internationale fora zoals de UNESCO om gemeenschappelijke doelstellingen na te streven en culturele diversiteit te bevorderen.

Titel VIII – Samenwerking op het gebied van duurzame ontwikkeling, energie en vervoer (artikelen 45 -54)

Diverse samenwerkingsgebieden worden in deze titel behandeld. Voor Vlaanderen is de samenwerking in volgende sectoren van belang:

- milieu en natuurlijke hulpbronnen (artikel 45);
- klimaatverandering (artikel 46);
- energie (artikel 48);
- vervoer (artikel 49);
- landbouw en plattelandsontwikkeling (artikel 50);
- duurzaam bosbeheer (artikel 51);
- maritieme zaken en visserij (artikel 52);
- werkgelegenheid en sociale zaken (artikel 53);
- volksgezondheid (artikel 54).

Een ander samenwerkingsgebied dat in deze titel besproken wordt, is de civiele bescherming, meer bepaald het beperken van de gevolgen van natuurrampen en door de mens veroorzaakte rampen (artikel 47).

Titel IX – Institutioneel kader (artikelen 55 - 57)

Artikel 55 bepaalt de verhouding tot de andere overeenkomsten of regelingen.

De partijen richten een Gemengde Commissie op die zorgt voor de goede werking en uitvoering van de overeenkomst. De Gemengde Commissie zal eenmaal per jaar afwisselend in de Europese Unie en Australië bijeenkomen (artikel 56).

Tot slot bevat artikel 57 de regelingen voor de tenuitvoerlegging en de geschillenbeslechting.

Titel X – Slotbepalingen (artikelen 58 – 64)

Deze titel bevat de gebruikelijke artikelen inzake de definitie van 'partijen' (artikel 58), financiële samenwerking (artikel 59), openbaarmaking van informatie (artikel 60), inwerkingtreding, voorlopige toepassing, looptijd en beëindiging (artikel 61), kennisgevingen (artikel 62), territoriale toepassing (artikel 63) en authentieke teksten (artikel 64).

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS